

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Non licent præfinitiones Thomisticæ per scripturam sacram.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

aus; quare, & huius ab illa, & ex illa productionem, & existentiam possibilem: quæ sunt necessario connexa, identitatis connexionem, sicut grammaticalis actio cum passione, ut amare, & amari. Cum igitur in horum principis essentialibus consensu absolute contingentis prædictio hæc fuerit, & eam in hypothese, ut dixi, ad contingentis conditionatam futuritionem præcedere, & apponi nec esse necesse est. Unde, quamquam Deus expositione vocationis, siue post illam, præfinitur esset consensum, & prædeterminare voluntatem ad illum, vocationem ad Dei contingentem decretum conditio, & hypothese sufficiens esset, ut sub conditione foret, quia alterius moriui existentia ad illud decretum contingentis absolute appendendum opus non erat. At verò ad futuritionem nostri contingentis, cum præfinitione, & prædeterminatione opus omnino per aduersarios fit, vocatione sola abique præfinitione nequit sufficientem hypothese constituitur ad eius conditionatam futuritionem; sed alia hypothese ex vocatione, & reliquis, horum sententia necessariis, constituenda necessario est, ut contra hunc secundum modum contendimus. Itaque nisi præfinitiones suas absolutas contingentem futuritionem ad horum absolutam futuritionem meliora, ut æstimo, sapientes, necessario prærequiritas negent, atque ab schola sua nobiliter degenerent, nequeunt non ad eiusdem conditionatam futuritionem illas etiam in hypothese collocare. Nec satis erit in hypothese vocationem ponere, & ad præfinitionem, & alius prærequiritis præcedere. Effectio enim omnis, & pro quovis statu etiam possibilibus principium adequatum, & essentialiter prærequiritum proportionare ad operationis statum positivum constitutum supponit.

¶ Scio aliquot externos, neque ingenij contemnendi, politici, quam Theologici rationibus Thomistas, prædeterminationes, & præfinitiones à scientia media, ac proinde omnino à libertatis nostre usu independentes defendere, casque ab hypothese excludere. Atque etiam prædeterminationem esse concursum Dei nostro identitatem. Præfinitionem verò, seu decretum concurrendi nostre comitans determinationem voluntatis: cum autem nihil conditio verè, ac non sicut ad seipsum esse possit physicus Dei concursus, seu prædeterminatio nequit in hypothese ad liberam nostram operationem ipsi identitatem, ut conditio apponi. Cum item conditio aliquam conducentiam ad determinationem contingentem, huiusque ab illa dependentiam dicat: quod respectu determinationis liberæ arbitrij nostri committitur solummodo se habet, nullatenusque natura præcedit ab eius determinationis nostre conditionibus, & prærequiritis merito relegatur. Sed in primis hæc omnia schola Thomistæ, quam profitentur omnino aduersantur: & vane vocibus illis præfinitionis consensus, & determinationis arbitrij nostri, necnon prædeterminationis præmonitionis præviæ qualitatis, seu concursus diuini apud eam scholam sacris, isti Recentiores abutuntur. Ea quippe omnia nomina præcedentiam naturæ eorum omnium ad nostri arbitrij determinationem significat. Sunt ergo aperte, qui eam doctrinam eis vocibus contemunt non veri, & reales, sed nominales Thomistæ. Secundo, si decreta libera Dei per extrinsecam constituant nequeunt antecedentiam naturæ præfinitionis diuine subterfugere. Dei quippe concursus, & cooperatio (quæ realiter formaliter arbitrij nostri determinationem per ipsos est) necessario causalitate præcedit: cum accessit Dei concursus à sua præfinitione. Si autem præcedat, integrum impetum argumentorum de euerfione libertatis, cuius declinandi gratia ea omnia recognoscunt, hi Recentiores excipiunt. Sin autem extrinsecus concursus liberam Dei voluntatem, & præfinitionem, seu potius decretum comitans concurrendi constituantiam è Thomistis ad nostre scholæ Vasquez, & Valquezos accedunt.

¶ Quæ verò ab eis in neganda dependentia earum præfinitionum à libera arbitrij nostri determinatione, ad huc conditionatam, cuiusque scientia discordant, casu Deum, ac sine vilo prævio consilio determinationem voluntatis suæ præfinitione illa, seu concurrendi decreto nostri arbitrij determinatione liberæ adiungi, casuque, & hinc fortuna vtriusque, & Dei, & nostre liberam

determinationem coniungi, debent fateri. Id autem, etiam cordati cuiusvis prouidique hominis (necnon summe prudentis, & prouidentissimi Dei) determinatione liberæ indignum non esset: alius absurdus, & difficultatibus est plenum. Etenim, si casu vtriusque determinatio adiungitur, atque vtriusque iuxta hanc decreti concurrendi constitutionem per concursum simultaneum, & eundem creaturæ eadem operatio, & concursus est; quæ & Deus, & ipsi determinamur: cum autem ea operatio essentia sua, & à Deo, & à nostra voluntate indissolubiler pendeat, à neutrius voluntate sola poterit apponi, nisi vtriusque in eandem determinationem casu concutiat. Hinc autem fiet rursus, ut neuter suæ liberæ determinationis dominus absolute, potensque absolute se liberè determinare esse possit: quandoquidem sine alterius liberæ determinatione se determinare nequit. Sicuti rei indissolubilis, cuius dominum ex æquo competit duobus, neuter absolute, & insolidum, ut aiunt, absolutus Dominus est: atque ex duobus necessario requisitis ad prægrandem lapidem mouendum, neuter scorsim ad illum mouendum absolutam habet potestatem, quocirca ne eorum alter saltem, quid ex parte sua determinationis in hac, vel illa hypothese alter appositurus sit præuideat, ex eaque scientia suam etiam determinationem comitem adiungat (quod in huiusmodi decreti constitutione difficillimum est, & Recentiores isti fieri expresse negant) neutrius ad se determinandum absoluta potestas subsister, sed alterius determinationi subiecta, atque alligata. Ex quibus constat eam Recentiorum meditationem seruandæ voluntati nostre absolutam determinationis suæ, atque expeditam potestatem, & libertatem adiuentam, non eam solum, sed & diuinam in suæ voluntatis determinationibus absolutam potestatem, & libertatem euertere. Sed de hoc decreto comitante concurrendi, quomodo eumque eius libertas constituitur, & ex quacumque scientia à Deo habeatur solutio calamus erit quæstus. Nunc enim solum contendeamus (quod satis ostendimus) præfinitiones futuri contingentis ad huius conditionatam futuritionem ex parte hypothese necessario à veris Thomistis omnibus collocari, collocandasque necessario esse, sicuti & ex parte antecedentis natura absoluta ad eius absolutam futuritionem, in horum schola, antecedunt, ut, nimirum, hæc necessaria præfinitionum ad absolutam contingentem futuritionem præcedentia absoluta impugnata ad conditionatam debere ab hypothese reiici: quare neque in hypothese positas ad conditionatam scientiam, neque absolute ad contingentem futuritionem absolutam cognoscendam medium materiale esse illas vllatenus posse.

CERTAMEN II.

Non licet præfinitiones Thomistice per scripturam sacram.

1. PRIMUS absolutis præfinitionibus ad futuritionem absolutam nostrorum contingentium confutandis efficax in ipso scripturæ limine locus occurrit nobis Genes. i. ubi scriptum est, *faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præfinitur eis maribus, & volatilibus celi, & bestis quibusque terræ, quod ita factum testatur Ecclesiastic. cap. 17. Deus creauit de terra hominem, & secundum imaginem suam fecit illum, & dedit illi potestatem eorum, quæ sunt super terram.* Hanc verò imaginis Dei rationem in homine per arbitrium huius liberum, & plenum suarum actionum dominium, & potestatem indifferentem ad vtrumvis solutam absolutam, neque ad alterum extremum ex oppositis determinatam, & ligatam recognoscunt vniuerses Patres: atqui præfinitio antecedenter altero oppositorum extremo (& idem est prædeterminatio ineluctabiliter ad illud voluntate) soluta, & absoluta eius potestas ad vtrumvis non est: sed pro signo potestatis operandi in actu primo ex anteriori illo præfinitionis necessario antecedenti signo naturæ, & causali-
tatis

2. Neque absumi distinctione imaginis, & similitudinis Dei in homine recens creato vsq. Philo carpath. in Cant. ad *terribilis, ut castrorum acies ordinata* (nisi quod similitudinem per gratia dona indita intelligit) in eandem scribit sententiam : *Animam ad imaginem, & bonitatem ad similitudinem creatoris nobilissimè formatam, homo, ac liber, relictissimè in manu consilij sui boni sibi, maloque appositus* &c. Greg. Nyllen. orat. de dormientib. lib. 2. ad med. *Homo Divina forma prædatus fuit, & beatus sui potestate, & arbitrio honoratus: sui enim potestatem habere, & alterius dominatus obnoxium non esse proprium divinis beatitudinis.* Et infra : *cum deitate namque comparanda res esset propria sui potestatis. De anima, & relictæ, longe à med. liberius est assimilato, ac æquario cum eo, quod dominum non habet, ac sui iuris, & in sua potestate est, quia libertas ab initio quidem nobis à Deo data est.* Damascen. 2. fid. cap. 12. lib. iut. id ad imaginem intellectualem tendit, & libera voluntatis, arbitrijque potestatem. Quo etiam pacto imaginis Dei rationem explicat lib. de prima initiat. c. vlt. & toto libro, cui titulus *quod ad imaginem, Dei facti sumus.* Vt inde humanæ civitatis Christi voluntatis liberatam, & potestatem ad verumque probet Hieronymus, epist. 145. prope fin. *Silvis Deus est, in quem peccatum non cadit: cætera, cum sint liberi arbitrij (inixa quod homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus est) in veramque potestatem possunt suam scilicet voluntatem.* Et epist. ad Philomœnem, potestatem liberi arbitrij ad boni, & mali electionem imaginem & similitudinem Dei homini datum, asseruit. Cui etiam interpretationi & sententiæ consentiunt Tertullian. recitandus, Bernar. serm. 81. in cant. prope med. & de grat. & liber. arbitrij. post med. & lib. de anima seu de meditationib. humane cordis, c. 1. Theodor. quest. 20. in Genes. de imag. vers. fin. Rupe. Greg. 1. ybi ait, etiam amissa similitudine Dei (quam in gratia iustificatae continuit) per peccatum, imaginem in potestate arbitrij, & facultate rationis audientis, & sequendi evocantem restauratorem in nobis perdituræ. Quod adeo verum, & certum à nonnullis Patribus putatur, vt ea potestate absoluta ad verumvis, vel subblata, vel non absolute expedita in nobis imaginis rationem perire, atque à nobis aboleri fereantur. Quæ sententia non quidem maiorem solam, quam ipsorum esse diximus, sed integrum argumentum, suum esse testantur.

4. Illis etiam cuncti loci verbis, *Et præstis piscibus mari-
ris, & bestijs uniuscuiusque terre*, quæ de arbitrio ma-
stri, tam ad boni, quam ad mali electionem, potestatis
Petrus Apostolus interpretatur apud Clementem Ro-
man. 1. Recognit. pag. 9. sic factus, *sic cuncta præparata
sunt vobis hominibus, qui habitabitis in ea terra* & ali-
faciunt hæc omnibus pro arbitrio vris; id est, *sive ad
bonum velint, sive etiam ad mala*. Cui Apostoli clementi
subscribit idem Clemens lib. 3. de offic. sacerdot. colum. 3.

4. Illis etiam cuncti loci verbis, *Et præstis piscibus mari-
ris, & bestijs uniuscuiusque terre*, quæ de arbitrio ma-
stri, tam ad boni, quam ad mali electionem, potestatis
Petrus Apostolus interpretatur apud Clementem Ro-
man. 1. Recognit. pag. 9. sic factus, *sic cuncta præparata
sunt vobis hominibus, qui habitabitis in ea terra* & ali-
faciunt hæc omnibus pro arbitrio vris; id est, *sive ad
bonum velint, sive etiam ad mala*. Cui Apostoli clementi
subscribit idem Clemens lib. 3. de offic. sacerdot. colum. 3.

& Concil. Nizen, lib. 2. actor, ante decretorum constitutionem ubi cuiusdam Philosophi argumento proposito per Eustachium Episcop. Antioch. ita responderet, *is omnibus (quibus ipse in terra præfideret, & sunt) hominem secundum Præsidem fecit: coque ad Dei imaginem hominem factum ait.* In his verò quibus Deus præfideret humane etiam operationes sunt, Athanas. quæst. 88. & sus. *Sicut in toto mundo Deus Rex est, & Imperator, & præfatem exercet in omnia, &c. sic etiam homo Princeps, & Rex constitutus est super omnes res terrestres: qui libera sua voluntate facit, quod vult, sicut ipse Deus, & hoc est quod dicitur secundum imaginem, Lactan. Firmian. de ira Dei cap. 13. post med. ait: hominis ratione donati (sui nimirum imaginis) Deum omnia imperio subiugasse. Proposuit ei tamen bona, & mala, quia sapientiam dedit, cuius omnis ratio in discernendis malis, ac bonis p. sita est. Non potest enim quisque eligere meliora, & scire quid bonum sit, nisi sciat simul vitare, & vitare quæ mala sunt. Vbi eligendi potestatem circa appollita æstimatione, & iudicio intrinseci, ac dirigi docet. Similiter Euseb. Cæsar. 4. præparat. capite sexto, sub fin. *Idcirco, inquit, quod per rationem ad imaginem Dei fuit factus, Principem, Regemque omnium, quacumque in terra sunt, animalium constituit hominem, eumque liberum, & sua ipsius potestatis dimisit: quæ, & ad boni contrarium ferri possit. Hic vero non bene sua ipsius potestate, &c. Particula & tantumdem, atque etiam valde: quare ea potestatem etiam hominis ad bonum affert: sicut non bono eius potestatis vtu in mali prosecutione; abusus enim potestatis ea prosecutione non efficit, si ad malum solum efficit potestas. Chrysostomus postquam homin. 8. in Genes. imaginis rationem in potestate vendi rebus pro libito, & imperio in omnia declaravit: Inde homin. 9. Potestatem in actus, & affectus nostros ita probat. Leonibus impræsum: & dubium, num mentis ferocitatem in mansuetudinem mutare possit, qui bestis id, quod natura eis inest, auferre, & quod natura eorum adversum, inferre potest: id quod natura tibi præstitit emulare non potest: subinfertur. Ne igitur prætexas, & exculationes affer: potes enim, si vis, mansuetus esse, & equus.**

5. Eidem interpretationi imaginis Dei in homine insistenti homin. 23. column. 7. ait, in eius imperio stare, ut imperet visibilibus omnibus, & passionibus suis, cui consonus Augustin. 1. de Genes. contra Manichæos, cap. 11. init. scribit, *salvo intellectu, quo manifestum est omnibus his animalibus hominem imperare, vnde tamen intelligitur etiam spiritualiter: ut omnes affectiones, & motus animi, quos habemus istis animalibus similes, subditos haberemus, & eorum dominemur.* Damascen. de duabus Christi voluntat. post med. nostrum animam ab Angelo discriminat, quia non Angelo, sed animo datum est. *Vinificare, liberareque suo arbitrio, id est voluntate, movere, ac impellere corpus, appetitumque rationis expertum, ut inquit, ut cupiditatem, & eum, qui habet impetum sui motum; naturalique imperio corpori, in quo est, ut seruo sui à natura dato præesse. Itaque magis ad Dei simulacrum homo effectus est, quam Angelus. Angelo enim non est à natura servus datus, nec dominatus. Hoc vero hominis in suos actus dominium, & potestatem ex imperio ei in cuncta corporea dato eleganti argumento deducit, vel potius inclusam probat, profundus Tertullian. 2. contra Marcion. capite sexto, his verbis: *Oportebat imaginem, & similitudinem Dei liberi arbitrij, & sua potestatis insitui; dñm, quale erat, ut totius mundi possidens homo, non in primis animi sui possessione regnaret: alioquin dominus, sui famulus.* In idem ex eodem loco argumentum contra eundem Marcionem cecinit, vel potius tenuit, Prudentius in sua Hamartigene.*

An, cum te Dominum cunctis, quacumque creaverat, Præberet: mundumque tuis servare iuberet
Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tom. 1.

Imperij; eumque arca, polum, mare, flumina, ventos

Dederet: arbitrium de te tibi dedere anarus
Nollet, ut indigno, libertatemque negaret?
Quale erat electus, magni Rex orbis, ut esset,
Non Rex ipse sui, cuncto fadatus honore?

Denique Basilii citata hom. 10. exhamer. multo ante med. Postquam imaginem Dei, & vniuersale orbis imperium in homine positum dixit: in assente rationis copia, qua coarctentem intemperiem vitiosarum affectionum supprimeret, & moderaretur: docet nos eis prauis affectionibus, in quas imperium nobis datum est, misere seruire, *scilicet te, inquit, & iussit Deus: in creaturis principem locum tenere: & eccetanti principatus natura delati dignitatem à te excutis, ac resellit.*

6. Neque verò ad rem præsentem mysterio vacat paradisi, in quo (Dei per arbitrium, & imperium imago) homo collocatus à Deo fuit, situs, in terræ scilicet medio, ut Patres docent, & ratio suadet: in medio quippe orbis, cui præerat statuenda euria hominis fuit. Eo quippe hominis in medio terræ loco medium, quod inter extrema eius arbitrium, liberæque potestas tenet, aptissime significatum recognoscit Philoxenus Episcopus Mabugens. sermon. de contempl. arbor. vitæ cuius hæc, inter alia, refert, & laudat Moses Barcephas, Episcopus Syrus comment. de paradiso parte 1. capite 8. à medio, *Quippe qualis erat conditio, compositioneque hominis, talem oportebat esse locum, in quo erat ille ponendus: illa verò eius erat modi, ut in hominis esset posita arbitrio, & boni, & mali electio. Tam verò, qui sic habet, is inter utrumque medius est: nec ex bono totus, nec rursus totus ex malo constans: sed pro suo pote arbitrio ad utrumvis iuxta se habens. Id ipsum è situ arboris scientiæ boni & mali arbitrij liberi symboli aptissimi, quæ in medio paradisi fuit Genes. 2. numero 9. his Eucherius in Genes. ostendit. Lignum scientiæ boni, & mali proprium voluntatis arbitrium: quod in medio est positum ad dignoscendum bonum & malum. Cum insuper lignum etiam vitæ Genes. 3. numero 3. in medio paradisi fuerit, & subinde ligno scientiæ boni, & mali vicinum, in quorum altero æternæ vitæ præmium, in altero verò æternæ mortis supplicium figurabatur: distantia autem localis difficultatem, propinquitas verò facilitatem ab vno in alium locum declinandi in scriptura significet Deuter. 30. & ad Roman. 10. nullo sane emblemate aptiori hominis in medio paradisi, & prope utramque arborum collocati ad pænam, præmiumve sibi pro libito parandam absoluta, & expedita potestas, & liberi arbitrij facultas, imo & facilitas potuit significari.*

CERTAMEN III.

Ex Ecclesiastici capite decimo quinto eadem præfinitiones absolute futurorum absolute contingentium apertius reselluntur.

1. Secundus (efficacia verò ad rem præsentem conuincendam primus) locus est ex capite 15. Eccles. ubi de hac hominis creatione, atque in suo arbitrij, & libertatis iure, & potestate constitutione hæc habentur. *Deus ab initio constituit hominem, in manu consilij sui: adiecit mandata, & præcepta sua. Si volueris mandata seruare, conservabunt te, & in perpetuum fidem placitam facere. Apposuit tibi ignem, & aquam: ad quod volueris porrigere manum tuam. Ante hominem vita, & mors, bonum, & malum:*
Ddd co